

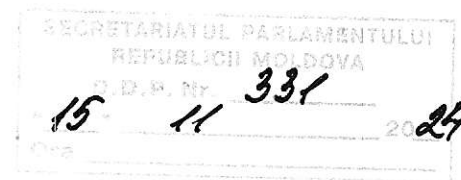

Parlamentul
Republicii Moldova

VB nr. 27

14 noiembrie 2024

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

Domnului Igor Grosu

Președintele Parlamentului Republicii Moldova

MOȚIUNE SIMPLĂ

asupra politicii statului în domeniul drepturilor electorale ale cetățenilor, în raport cu protejarea democrației, unui stat de drept, unei justiții echitabile în vederea respectării suveranității naționale

“Suveranitatea electorală nu se vinde”

Subsemnații, deputații în Parlamentul Republicii Moldova, în conformitate cu prevederile art.105 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, art.112 și 113 din Regulamentul Parlamentului, înaintăm moțiunea simplă asupra politicii statului în domeniul drepturilor electorale ale cetățenilor, în raport cu protejarea democrației, unui stat de drept, unei justiții echitabile în vederea respectării suveranității naționale.

MOTIVARE

S-au împlinit 33 ani de la proclamarea independenței Republicii Moldova. Generații întregi au luptat pentru această independență, pentru libertatea de exprimare, pentru democrație, pentru stat de drept, pentru respectarea drepturilor și libertăților omului. Nimeni nu-și dorește să se întoarcă în perioada totalitarismului, nimeni nu dorește instaurarea unui regim autoritar, instaurarea cenzurii, pierderea suveranității și a democrației. Acțiunile puterii au creat un haos în domeniul justiției, fiind ignorate criticile de la profesioniștii din domeniul dreptului și recomandările opiniei publice, folosind duble standarde în discuțiile cu reprezentanții instituțiilor internaționale. Acestea sunt elemente unui comportament instituțional în afara legii și împotriva

intereselor naționale. Acest lucru a fost vizibil în campania electorală din luna octombrie pentru alegerile prezidențiale și referendumul constituțional. Contextul preelectoral în Republica Moldova înainte de alegerile prezidențiale și referendumul constituțional din 20 octombrie 2024 s-a caracterizat prin eliminarea forțată din spațiul politic a multor oponenți politici, înăsprirea legislației electorale, contravenționale și penale, curățarea spațiului informațional etc.

Începând cu anul 2022 prin decizii abuzive și ilegale au fost închise 19 posturi TV, au fost blocate sute de pagini de internet, FB, telegram etc.

Organele de drept, la indicația politicului au demarat o adevărată vânătoare împotriva politicianilor incomozi. A fost modificată legislația penală strict individualizat și țarghetat, fapt ce a permis inițierea abuzivă a sute de dosare penale, urmate de persecutări dure, percheziții și arestări ale oamenilor, de la deputați până la cetățeni simpli.

Acțiunile prezente de persecutare a opoziției din RM contravin direct principiilor prevăzute în mai multe rezoluții ale Consiliului Europei cu privire la funcționarea instituțiilor democratice, precum și în documente precum Raportul Comisiei de la Veneția cu privire la rolul opoziției. Au fost încălcate direct așa principii fundamentale precum libertatea de exprimare, libertatea de asociere și de întruniri.

Aceste încălcări au fost observate de misiunile de observare a alegerilor. Astfel, în cadrul acestui Raport de Observare, Misiunea Promo-LEX a menționat că: *„în perioada 08.07 – 18.08.2024 Guvernul Republicii Moldova a realizat campania de informare „Europa pentru tine”. MO Promo-LEX a constatat că, această campanie a fost planificată și promovată din bani publici după anunțarea datei alegerilor, fiind implementată inclusiv în perioada electorală, fapt care poate fi interpretat ca având scopul de a atrage capital politic în susținerea referendumului. În context, Promo-LEX reiterează recomandarea ca astfel de practici să fie interzise inclusiv în afara perioadei electorale. Guvernul a continuat să promoveze insistent, din bani publici pliante pro referendum intitulate „Europa pentru tine”, pliante distribuite forțat în practic toate unitățile bugetare și economice. Cancelaria de Stat a RM a demarat o campanie de*

presiune față de autoritățile publice locale în vederea impunerii primarilor și consilierilor locali de a semna declarații de susținere a referendumului. Instituția publică Teleradio Moldova, dar și alte instituții media au refuzat nemotivat difuzarea mesajelor gratuite de agitație contra referendumului, spoturi ale mai multor subiecți electorali. Practic participanții care aveau poziția NU au fost lipsiți de dreptul de a difuza mesajele sale, fiind puși în situații inegale și discriminatorii. Împotriva participanților la referendum care optau împotriva referendumului a demarat o campanie împotriva voluntarilor și agitatorilor. Au fost ridicate și sechestrate sute de mii de pliante și ziare care îndemneau alegătorii să voteze NU la referendum. Acțiunile poliției au avut o intensitate fără precedent și fără nicio motivație legală. Comisia Electorală nu doar că nu a intervenit dar chiar și a ajutat organele statului de a confisca materialele electorale ale acestor subiecți electorali.

Pe marginea încălcărilor și a curențelor constatate în cadrul referendumului constituțional din 20 octombrie 2024 sa expus și Misiunea de Observare din partea OSCE. *Astfel, reprezentanții Misiunii ODIHR au constatat că, Cadrul legal pentru referendum are anumite deficiențe și astfel nu este în deplină conformitate cu standardele internaționale și angajamentele OSCE în mai multe aspecte. Decizia de a amenda cadrul legal pentru referendum a fost luată în pripă și fără consultări cuprinzătoare. Nu există standarde internaționale care să interzică desfășurarea simultană a alegerilor prezidențiale și referendumului. Totuși, desfășurarea simultană a referendumului și alegerilor fără ajustarea reglementărilor campaniei electorale a contribuit la crearea de condiții inegale pentru candidații la funcția de președinte.*

Mai mult decât atât, din cauza absenței regulilor pentru autoritățile publice de a rămâne neutre și lipsei reglementărilor cu privire la implicarea lor legitimă, nu au existat măsuri de siguranță suficiente împotriva abuzului resurselor administrative în cadrul campaniei electorale.

Legislația ar trebui să prevadă cerințe mai stricte pentru diseminarea informațiilor obiective cu privire la ambele opțiuni și pentru explicarea consecințelor opțiunilor 'da' sau 'nu' și pentru formularea unei întrebări clare.

Drept urmare, capacitatea alegătorilor de a face o alegere informată cu privire la întrebarea referendumului ar putea fi compromisă. Decizia de a desfășura alegerile prezidențiale și referendumul simultan a fost criticată de către unii actori din întregul spectru politic, inclusive de voci pro-europene.

În continuare, Misiunea ODIHR a constatat că, Doar partidele politice s-au bucurat de permisiunea legală de a face agitație electorală în cadrul referendumului, iar grupurile de cetățeni și organizațiile societății civile au fost excluse. Cadrul legal nu a fost adecvat pentru a rezolva problema activităților de agitație electorală din partea partidelor politice neînregistrate la referendum și a interferenței străine ilegale.

Mesajele de campanie ale președintei în exercițiu și partidului aflat la guvernare s-au oglindit reciproc adesea, iar promovarea UE de către guvern a continuat pe parcursul campaniei electorale. Misiunea ODIHR a observat cazuri de abuz ale resurselor administrative în cadrul ambelor campanii.

Mai mult decât atât, președinta în exercițiu, atât în calitate sa de președintă, cât și în calitate de candidată electorală, alături de guvern și partidul de guvernare în calitate de participant înregistrat la referendum, s-au afirmat în mod colectiv drept cei mai vizibili participanți la campanie, deseori estompând limitele dintre rolurile lor, fapt ce vine în contradicție cu paragraful 5.4 al Documentului OSCE de la Copenhaga.

Urmare unei analize ample reprezentanții Misiunii ODIHR au ajuns la concluzia că, Cadrul legal pentru referendum are unele deficiențe și nu este în deplină conformitate cu standardele internaționale și angajamentele OSCE în mai multe privințe.

Lipsa alinierii regulilor campaniei electorale în urma eliminării interdicției desfășurării simultane a alegerilor și referendumului au creat condiții inegale în rândul concurenților electorali, ceea ce vine în contradicție cu paragraful 7.6 din Documentul OSCE de la Copenhaga.

În absența regulilor pentru autoritățile publice de a rămâne neutre în campania referendară și lipsa reglementărilor privind implicarea lor legitimă, măsurile de siguranță împotriva abuzului în serviciu și resurselor administrative în cadrul campaniei au fost insuficiente.

Deși conform Constituției autoritățile publice trebuie să asigure informarea corectă a cetățenilor cu privire la afacerile publice.

Codul Electoral ar trebui să prevadă cerințe mai stricte pentru diseminarea informației obiective cu privire la opțiuni, explicarea consecințelor votului pentru 'da' sau 'nu' și formularea unei întrebări clare în conformitate cu bunele practici.

Deși cetățenii au dreptul de a iniția referendumuri, dreptul de a face agitație electorală în favoarea sau împotriva unei opțiuni de referendum este limitat la partidele politice, ceea ce vine în contradicție cu standardele internaționale.

Pe parcursul perioadei campaniei electorale, Guvernul a continuat să desfășoare o amplă activitate de agitație electorală cu privire la beneficiile și oportunitățile oferite de, apartenența la UE și nu a oferit explicații obiective referitoare la opțiunile referendumului.

În timp ce partidul aflat la guvernare a făcut agitație electorală pentru DA în cadrul referendumului. Deși bunele practici stipulează că nu este necesar să se interzică complet intervenția din partea autorităților în favoarea sau împotriva propunerii referendumului, de asemenea invită autoritățile să nu se implice în agitație electorală excesivă și părtinitoare, dar să demonstreze obiectivitate.

Aceste practice au estompat rolurile dintre guvernare și PAS în calitate de partid înregistrat pentru a face campanie în cadrul referendumului, ceea ce contravine cu paragraful 5.4 al Documentului OSCE din 1990 de la Copenhaga.

Dificultatea îndelungată a CEC de a soluționa o plângere împotriva doamnei Sandu a revelat faptul că cadrul de reglementare cu privire la utilizarea resurselor administrative a fost lipsit de suficientă claritate. De asemenea, Misiunea ODIHR a observat cazuri de utilizare abuzivă a resurselor administrative care nu au constituit obiectul sesizărilor.

Toate aceste derapaje antidemocratice, încălcările principiilor universale în materia organizării alegerilor în Republica Moldova au fost posibile doar prin modificarea legislației electorale, legislației din domeniul activității mass-media, codului penal și contravențional. Prin această moțiune nu cerem ca guvernarea să reacționeze la solicitările venite din partea politicianilor, dar solicităm să nu ignorați semnalele de

alarmă venite din partea cetățenilor, societății civile și din partea structurilor internaționale, sub monitorizarea cărora ne aflăm de mult timp. Actele normative adoptate trebuie să fie impersonale, fundamentate pe realitatea socială și motivate pe nevoia de a răspunde unei situații concrete. Modificările la legislația electorală și cea conexasă a fost adecvată doar nevoilor unui grup de persoane aflat la guvernare. Încercarea grosolană de a controla puterea judecătorească, Comisia Electorală Centrală, Consiliul Audiovizualului, alte instituții, dovedește o lipsă de respect față de ordinea constituțională, statul de drept. Se încalcă drepturile fundamentale și libertățile cetățenești.

În calitate de deputați de nenumărate ori am atenționat asupra agravării permanente în domeniul justiției, protejării democrației și drepturilor cetățenilor de a alege și a fi aleși. Guvernarea nu face nimic decât să pună umărul la instaurarea dictaturii, distrugerea independenței justiției și a statului de drept, instaurarea cenzurii în mass-media. Cu îngrijorare constatăm că politica de subminare a deteriorate progresiv activitatea organelor de ocrotire a normelor de drept, Comisiei Electorale Centrale (unicul organ care este obligat să organizeze procesul electoral în corespundere cu standardele internaționale), Consiliului Audiovizualului (organ care veghează la respectarea dreptului la libera exprimare și pluralismului expunerii ideilor politice).

DISPOZITIV

Având în vedere cele menționate mai sus și în baza Constituției Republicii Moldova și a altor acte normative în vigoare, prin prezenta moțiune simplă solicităm:

1. Constatarea faptului că ultimele scrutine electorale s-au desfășurat cu grave încălcări ale principiilor și standardelor internaționale în domeniul alegerilor, respectării drepturilor omului și ale unor alegeri libere;
2. Restabilirea ordinii de drept și executarea recomandărilor internaționale prin modificarea legislației privind modalitatea de numire a membrilor Comisiei Electorale Centrale, membrilor organelor electorale inferioare și depolitizarea acestor

organe până la începerea perioadei electorale pentru organizarea alegerilor parlamentare din anul 2025;

3. Modificarea Codului Audiovizualului prin modificarea procedurii de numire a membrilor Consiliului Audiovizualului pentru a depolitiza această instituție autonomă;

4. Revizuirea legislației electorale, contravenționale pentru a elimina utilizarea masivă a resurselor administrative din partea partidelor de la guvernare, restrângerea drepturilor organelor de poliție, procuratură etc de a persecuta abuziv concurenții electorali, dar și a cetățenilor pentru a asigura competiție electorală echitabilă și dreaptă pentru toți subiecții electorali.

5. Evaluarea concluziilor misiunilor de observare a alegerilor din anul 2023 și anul 2024 prin revizuirea legislației relevante în vederea eliminării curențelor stabilite, astfel încât cadrul normativ național să corespundă standardelor internaționale în materia organizării alegerilor și referendumurilor.

6. Inițierea procedurilor juridice necesare pentru destituirea și tragerea la răspundere a factorilor de decizie din Guvern, Cancelaria de Stat, Ministerul Afacerilor Interne, Comisia Electorală Centrală și alte autorități pentru abuzurile și încălcările legislației constatate.

Deputații semnatori

Vladimir Viorica
Diana Caraman
Valeriu Stănescu
Alexandru Săndulescu

Digitally signed by Săndulescu Alexandru
Date: 2024.11.14 19:58:55 MSK
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Digitally signed by Apostolova Reghina
Date: 2024.11.14 21:01:00 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Jardan Petru
Date: 2024.11.14 20:56:27 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Tauber Marina
Date: 2024.11.14 20:51:38 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Fotescu Vadim
Date: 2024.11.14 20:59:21 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Lozovan Irina
Date: 2024.11.14 20:57:46 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Boldea Vasile
Nesterovskii A.
Inga Sibora
Denis Wlawn

